Co-funded by
the European Union

POWERING CITIZENS

VARFËRIA ENERGJETIKE NË KOSOVË:
Rasti Studimor i Kamenicës

LIRI KUÇI

Senior Researcher (BGF)

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO
UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE
Comparative Research Network
ETMI
balkan green foundation
ECREC

Co-funded by the European Union

POWERING CITIZENS

VARFËRIA ENERGJETIKE

-Terminologjia

-Një përkufizim gjithëpërfshirës

-Korniza Ligjore

-Treguesit e varfërisë energjetike

-Rasti Studimor i Komunës së Kamenicës

-Nismat e BGF në adresim të tyre dhe përfshirjes rinore

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO

UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE

Comparative Research Network

ETMI

balkan green foundation

ECREC

Co-funded by
the European Union

POWERING
CITIZENS

Sli.do #1596128

INZEB
INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO

UNIVERSITÀ
POLITECNICA
DELLE MARCHE

Comparative
Research
Network

ETMI

balkan
green
foundation

ECREC

Co-funded by
the European Union

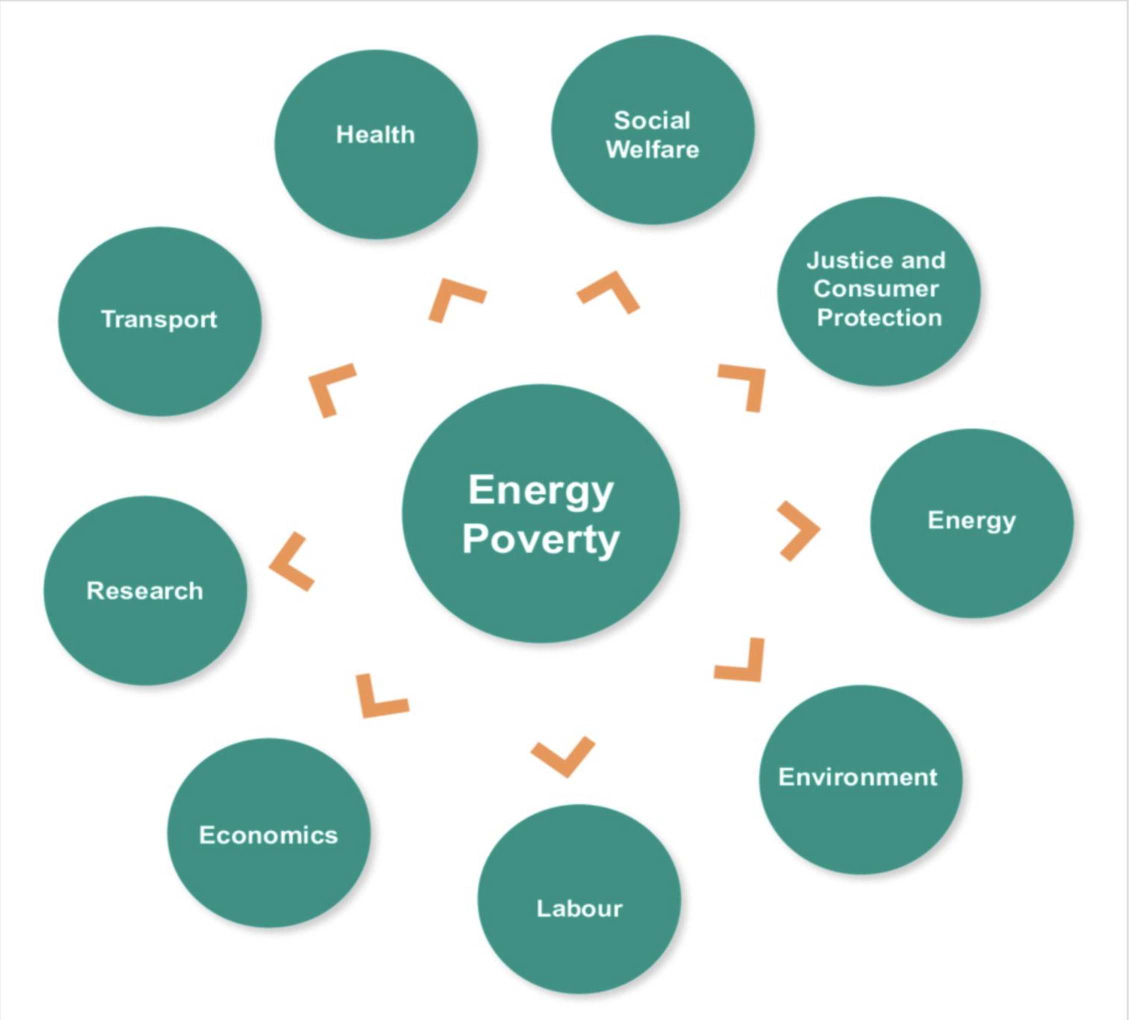

#Varfëria energjetike

ka të bëjë me pamundësinë për të përballuar ose për të pasur qasje të sigurt, të qëndrueshme dhe të mjaftueshme në energji për nevojat bazë të jetesës si ngrohja, ndriçimi, gatimi apo funksionimi i pajisjeve shtëpiake.

#Varfëria energjetike nuk është vetëm një çështje teknike apo ekonomike, por një problem strukturor dhe social, ndërlidhur me forma të tjera përjashtimi që shpesh i përkeqësojnë pabarazitë ekzistuese, duke ndikuar më rëndë tek ata/ato që janë tashmë në skajet e sistemit tonë social. (Fig.1)

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO
UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE
Comparative Research Network:
ETMI
balkan green foundation
ECREC

Co-funded by
the European Union

POWERING CITIZENS

Korniza ligjore dhe konsumatorët e cenueshëm

Kosova nuk ka ende një përkufizim ligjor të “varfërisë energjetike” dhe as një strategji apo plan të posaçëm për ta trajtuar këtë problem. (Brenda 2025 sipas PKEK)

Strategjia e Energjisë përmend shkurtimisht "konsumatorët e cenueshëm", por mungojnë masa konkrete për të adresuar nevojat e tyre në mënyrë gjithëpërfshirëse. Qeveria subvencionon një pjesë të faturës së energjisë elektrike vetëm për:

(1) familjet që marrin ndihmë sociale (Skema e Asistencës Sociale është gjithsesi e mangët dhe pa kategori të qarta ndërthurëse - slide 8)

(2) familjet përfituese të skemave të dala nga lufta (p.sh. veteranë, invalidë lufte, familje të dëshmorëve)

Megjithatë, mungesa e një përkufizimi të qartë dhe gjithëpërfshirës të **varfërisë energjetike** në legjislacionin e Kosovës i pengon përgjigjet efektive të adresimit politik:

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO
UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE
Comparative Research Network
ETMI
balkan green foundation
ECREC

Co-funded by
the European Union

POWERING CITIZENS

Faktorët kryesorë të varfërisë energjetike:

- Kostot e larta të energjisë në raport me të ardhurat e ulëta të familjeve në Kosovë (Rurale dhe Urbane)
- Efiçienca e ulët e energjisë nëpër shtëpi/banesa
- Performanca e dobët energjetike e ndërtesave dhe pajisjeve.
- Mosha, gjinia dhe aftësitë e veçanta dhe kushtet sociale të kategorive në nevojë

Të dhëna kryesore:

- Në Kosovë 43% e familjeve hasën vështirësi për të paguar faturat e shërbimeve të paktën dy herë në vit (KAS 2017, INDEP 2024).
- 43% e familjeve nuk mund të përballonin ngrohjen e mjaftueshme të shtëpive të tyre. Energy Poverty Observatory (EPOV)
- **Rritjet e fundit të tarifave e kanë përkeqësuar më shumë varfërinë energjetike.**

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO
UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE
Comparative Research Network
ETMI
balkan green foundation
ECREC

Co-funded by the European Union

Rasti Studimor i Kamenicës

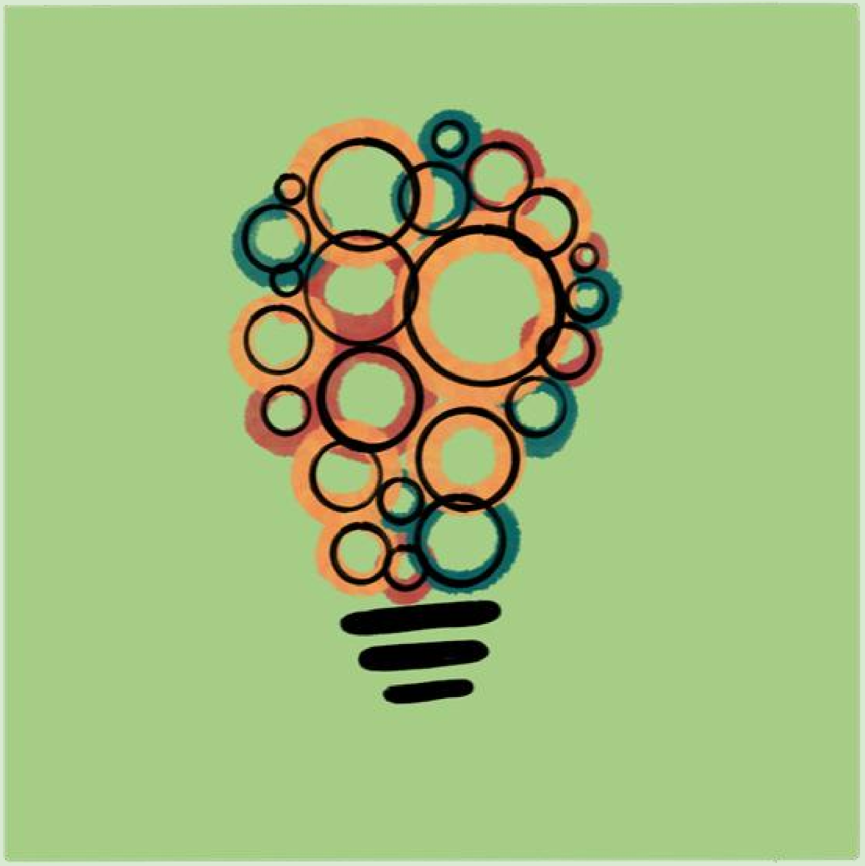

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO

UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE

Comparative Research Network:

ETMI

balkan green foundation

ECREC

Co-funded by
the European Union

PSE - Kamenica?

Në vitin 2018, qytetarë/et e Kamenicës u njoftuan me projekte lidhur me energjinë dhe ekonominë digjitale, ndërsa në vitin 2021, qytetarët kontribuan në planifikimin e buxhetit komunal, duke përfshirë ndriçimin publik në tre fshatra (USAID, 2022). Megjithatë, në dhjetor 2024, Kamenica përjetoi ndërprerje të mëdha të energjisë për shkak të kërkesës së lartë gjatë dimrit.

Për të kuptuar më mirë situatën, në kuadër të iniciativës “Powering Citizens” u realizua një studim me rreth **#30 familje**, duke analizuar kushtet socio-ekonomike, izolimin e shtëpive dhe efiçiencën energjetike.

Co-funded by the European Union

POWERING CITIZENS

#32 tregues të varfërisë energjetike;

Grupmosha, gjinia, arsimi, punësimi, të ardhurat, kushtet e banimit (nr. i personave, dhomave) vjetërsia e ndërtesave, mënyra e ngrohjes (pajisjet, sa orë, temperatura mesatare), efiçienca energjetike, vështirësia për të paguar faturat, çmimi, kushtëzimi nga veprimtaritë sociale, etj,.

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO

UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE

Comparative Research Network

ETMI

balkan green foundation

ECREC

Co-funded by
the European Union

POWERING CITIZENS

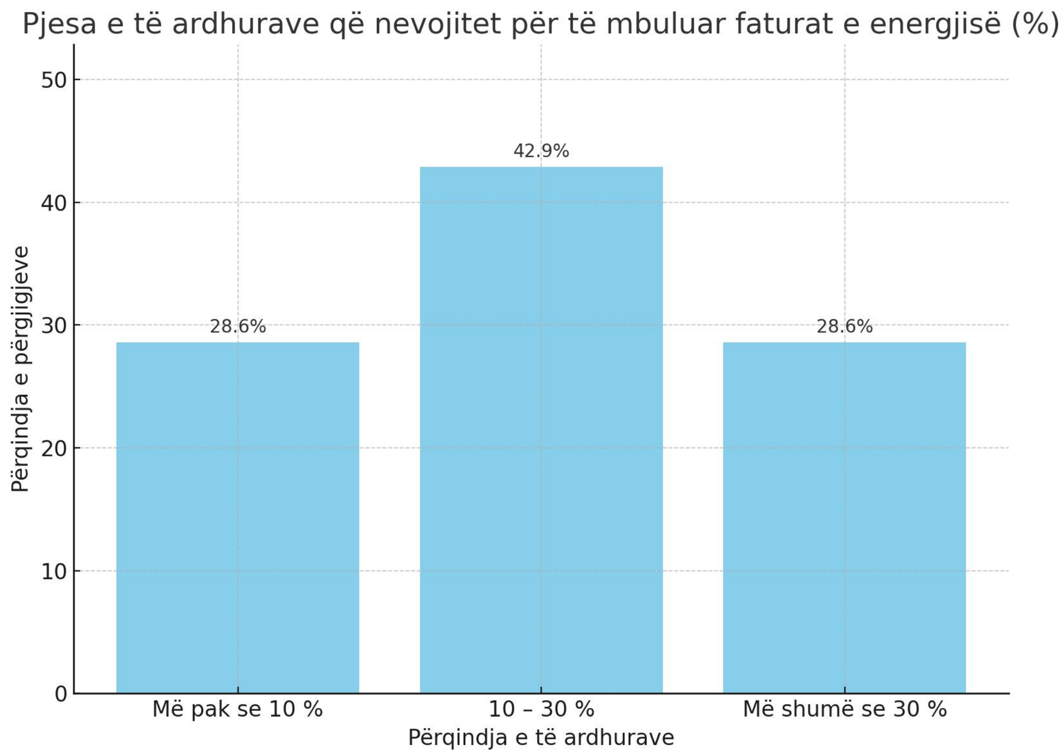

-Të ardhurat e familjeve në Kamenicë:

33.3% janë në kategorinë 300 – 700 €

5.6% kanë të ardhura më pak se 300 €

11.1% preferuan të mos përgjigjen

(←) Nga këta: Pjesa më e madhe e familjeve shpenzojnë midis **10% dhe 30%** të të ardhurave për energji, por është shqetësuese që **afërsisht 1 në 3** familje raportojnë se harxhojnë **më shumë se 30%**, çka sinjalizon një nivel të lartë të ekspozimit ndaj **varfërisë energjetike**. (Fig.2)

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO · UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE · Comparative Research Network · ETMI · balkan green foundation · ECREC

Co-funded by
the European Union

Pasiguria Energjetike në Kamenicë

POWERING CITIZENS

- 54.5% e familjeve që kanë vonuar pagesat për energji, janë vonuar 3+ herë; 31.8% më shumë se 5 herë.
- Tregon jo raste të izoluara, por **paqëndrueshmëri të vazhdueshme ekonomike**.
- Politikat al oblemi nuk është i përveçëm.

Fig.3

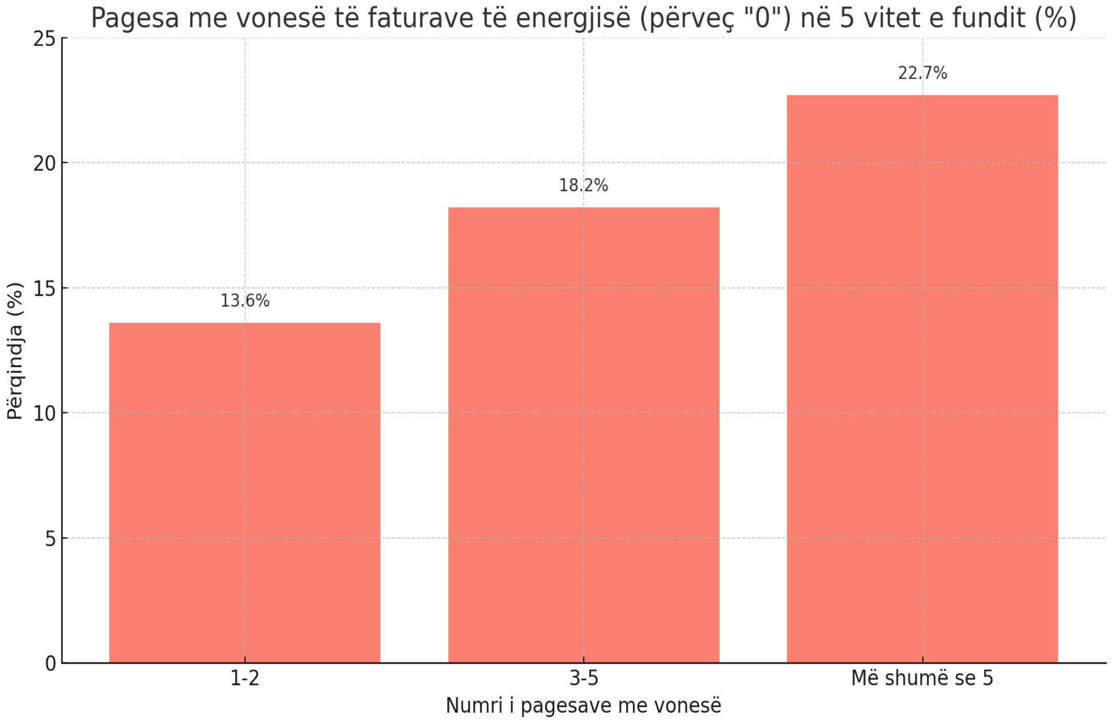

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO
UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE
Comparative Research Network
balkan green foundation
ECREC

Co-funded by the European Union

POWERING CITIZENS

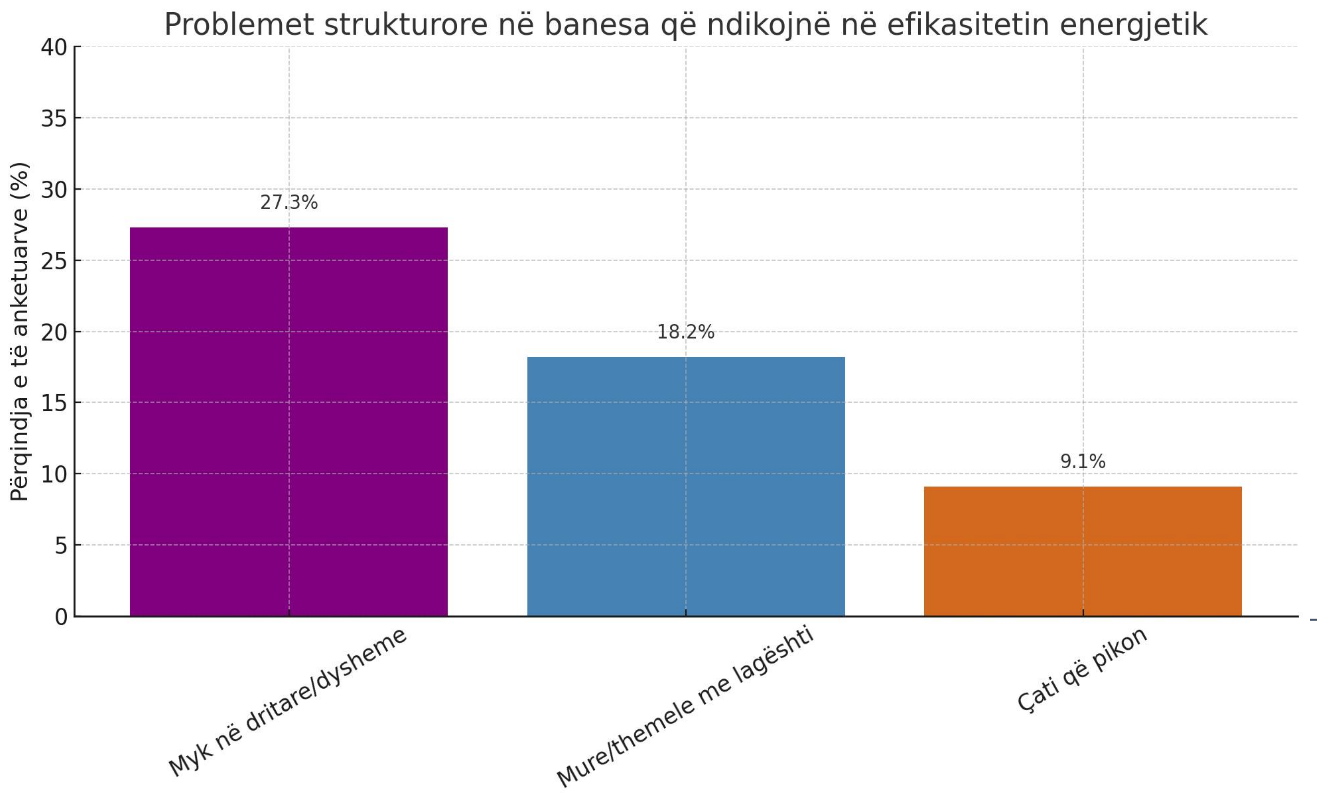

***Myku (27.3%), muret ose themelet me lagështi (18.2%) dhe çatitë që pikojnë (9.1%) – tregojnë një gjendje të rrënjosur të pasigurisë në strehim, e cila është si fizike ashtu edhe hapësinore.**

Këto mangësi nuk janë të rastësishme, por pasojë e mungesës së investimeve në infrastrukturën e banesave, standardeve ndërtimore të pamjaftueshme dhe mungesës së mirëmbajtjes sistematike – veçanërisht në komunitetet me të ardhura të ulëta. (Fig.4)

INZEB INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO · UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE · Comparative Research Network · balkan green foundation · ECREC

Co-funded by
the European Union

Drejt Zgjidhjeve të Qëndrueshme

- **Varfëria energjetike dhe strehimi** në Kosovë nuk janë vetëm çështje teknike të përballueshmërisë, por pasqyrojnë **pabarazi strukturore, neglizhencë infrastrukturore dhe përjashtim social**.

- Grupet më të prekura janë **familjet me të ardhura të ulëta, të moshuarit, familjet e drejtuara nga gra dhe ata që mbështeten në ndihmë sociale**.

- Ato përballen me barriera të shumëfishta: banesa të cilësisë së ulët, mungesë mbështetjeje dhe përjashtim nga proceset e politikëbërjes.

Drejtësia si Qasje ndaj Varfërisë Energjetike

- Nevojitet **mbrojtje sociale e posaçme**, përmes mekanizmave të qëndrueshëm financiarë që sigurojnë **akses në energji të pastër dhe të përballueshme**.

- Kjo kërkon një riformulim të varfërisë energjetike si **padrejtësi strukturore,** që kërkon politika të bazuara në përvojat reale, rishpërndarje dhe të drejtën për ngrohje, strehim dhe jetë dinjitoze.

Co-funded by the European Union

Nismat për angazhim të mëtejshëm - BGF

www.balkangreenfoundation.org

- **Powering Citizens:** Vlerësimi i nevojave të komuniteteve vulnerabël dhe duke zbatuar zgjidhje të bazuara në komunitet. (Trajnim në Ankona për Këshilltarë/e të Energjisë - Janar 2025) dhe transferimi i njohurive në Kosovë

- **2 Shkolla Verore (ReRURAL):** Promovojnë bashkëpunimin rajonal duke pajisur të rinjtë/rejat me njohuri dhe aftësi për të trajtuar varfërinë energjetike dhe për të mbështetur tranzicionin energjetik. (Slloveni dhe Kroaci - shtator 2025 (10 pjesëmarrës/e nga Kosova në secilën)

- **Kosova Green Action:** Angazhon të rinjtë në aktivizmin mjedisor përmes debateve për ndryshimet klimatike dhe promovon veprime të prekshme, siç është instalimi i sistemeve fotovoltaike në shkolla.

- **Zhvillimi dhe Mbështetja e Programeve të Sipërmarrjes Sociale*****

INZEB Initialising Energy Balance Towards Zero | Università Politecnica delle Marche | Comparative Research Network | ETMI | balkan green foundation | ECREC

Co-funded by
the European Union

POWERING
CITIZENS

Faleminderit për vëmendjen!

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

INZEB
INITIALISING ENERGY BALANCE TOWARDS ZERO

UNIVERSITÀ POLITECNICA DELLE MARCHE

Comparative Research Network

ETMI

balkan green foundation

ECREC